

ISTORICUL DR. PAUL

I. CERNOVODEANU

Membru de Onoare al Academiei Române 1927 - 2006

După o stare critică a sănătății ce s-a menținut câteva săptămîni, la 5 septembrie 2006 a încetat din viață, în Spitalul Elias din București, dr.Paul Cernovodeanu, fost salariat al Muzeului București între anii 1956-1963. A lucrat ca muzeograf principal la Secția feudală a acestei instituții avîndu-l, o perioadă de timp, șef pe bunul său prieten Petre Ș.Năsturel devenit erudit, savant parisian. Etapa muzeală se încadra într-un moment de reabilitare socială susținută de prof.univ.dr.Ion Ionașcu, devenit de curînd director al acestui muzeu.

Paul Cernovodeanu a fost prin naștere, instrucție și osîrdie științifică, un bucureștean sadea. Născut în respectabila familie care îl avea în frunte pe generalul C. Cernovodeanu, erou al războiului din 1877-1878, după cum îmi spunea la ultima întîlnire din august 2006, viitorul mare istoric a audiat cursurile Facultății de Istorie și Filozofie a Universității București susținute de erudiții ei magiștri și Școala superioară de arhivistică și paleografie. Din relatările acad.Șerban Papacostea, coleg de an, reiese pasiunea tînarului student față de istorie încă de la începuturile instrucției lui universitare, fapt încurajat de prof.univ.dr.Gh.I.Brătianu și de ceilalți dascăli. Timp de patru ani (1948-1952) a fost cercetător la Institutul de Istorie al Academiei, de unde s-a văzut epurat și obligat să-și câștige existența prin munci fizice. Cu greu, a obținut un post la Regiunea București, unde se ocupa de monumentele istorice ale acestei părți de țară. Venirea prof.univ.dr.Ion Ionașcu la conducerea Muzeului București, care își pregătea organizarea expoziției de bază, în Casa Cesianu de pe Calea Victoriei 151, a produs o revigorare a personalului de specialitate, prin aducerea unor valoroși oameni de știință, proscrisi de regim. Printre aceștia au fost dr.Petre Ș.Năsturel, Paul Cernovodeanu, G.D.Florescu. H.Dj.Siruni, Frasin Munteanu-Rimnic, Vlad Zirra, Marin Nicolau Golfin, Ștefan Ionescu, și cîțiva tineri absolvenți ai facultății de specialitate, repartizați la cele patru secții, fiecare dintre acestea cu patrimoniul muzeistic aferent.

Secția feudală condusă de P.Ș.Năsturel, într-un mod propriu, în care se cultiva buna dispoziție armonizată cu seriozitatea pregătirii pe diverse domenii: paleografie, arheologie medievală, sigilografie, cartografie, limbi clasice, valorificarea patrimoniului, organizarea, evidența și conservarea acestuia, multe dintre sarcini revenîndu-i muzeografului principal Paul Cernovodeanu. În anii 1956-1958 s-au întocmit instrumentele de evidență – fișele de obiect, listele de colecții, catalogul documentelor, s-a făcut o confruntare între inventare și patrimoniu și s-a constituit gestiunea secției. Cu acest prilej s-a constatat necesarul de obiecte, cu care urma să se illustreze tematica expoziției elaborată de profesorii universitari: Ion Nestor, Ion Ionașcu, Barbu Cămpina, V.Maciu, Solomon Știrbu. Un rol hotărîtor în selectarea și ordonarea exponatelor pentru sălile atribuite secției medievale în Palatul Șuțu, nou atribuit, s-a datorat lui Paul Cernovodeanu, ajutat de mai tinerii săi colegi. Echipa de muzeografi din 1958 a organizat singura expoziție muzeală de istorie din Capitală pusă la dispoziția publicului atunci și pregătită pentru a găzdui manifestări dedicate sărbătorii a 500

de ani de la atestarea documentară a Bucureștilor, eveniment cu ecou mondial, petrecut în septembrie 1959.

În vederea acestei sărbători s-a organizat ciclul de dezbateri științifice pe baza comunicărilor susținute de Ion Ionașcu, P.Ș.Năsturel, prof.George Potra, dr.N.Vătămanu, dr.I.Weimberg, arh.M.G.Cantacuzino, G.D.Florescu fost director științific al instituției ș.a. Ca prezent la aceste lucrări retrăiesc orele de discuții purtate de acești împătimiți de istoria Bucureștilor, uneori detașați de rigorile de cenzură ale autorității de stat. Sărbătorirea semimileniului București a fost un moment de afirmare a instituției și a angajaților ei.

În 1959 au apărut și primele studii de istorie bucureșteană ale lui Paul Cernovodeanu, urmate în anii imediați de tot mai multe contribuții legate de istoria Capitalei. Pînă în 1963, cînd a revenit la Institutul de Istorie „N.Iorga”, a predat tiparului, în colaborare, primul volum de documente bucureștene, micromonografia răscoalei seimenilor din 1655, alte materiale și a pregătit aportul său la monografia „Istoria orașului București” apărută în 1965.

Volumul „In Honorem Paul Cernovodeanu”, apărut în 1998, publică lista selectivă a studiilor datorate acestui harnic cercetător fără a putea consemna atunci toate cele peste 300 de titluri. Ele sunt rodul unei munci neîntrerupte. Ca unul care am trăit orele de serviciu alături consemnez „fenomenul” Cernovodeanu. Era omul care nu făcea nici o pauză a zilei. Era un robot uman de la primele minute ale ajungerii la biroul său și pînă la plecare, cu puținele minute ale mergerii firești. Își permitea micile înghițituri primite cu mîna stîngă în timp ce cu dreapta scria neîntrerupt. L-am vizitat, mai tîrziu, după anul 2000, la biroul său de la Institutul de Istorie, plin cu vraf de pagini pentru corectura textelor unuia din volumele corpusului „Călători străini”. Acasă avea o ordine precisă a cărților bogatei biblioteci personale. I-am solicitat o carte, de care aveam nevoie, a istoricului Pavel Florea, pe care știam că o are și i-a indicat Doamnei Cernovodeanu precis raftul și locul acestui volum.

Citind impresiile colegului său Șerban Papacostea am convingerea că toată viața sa Paul Cernovodeanu a rămas fidel modului său de studiu care era segmentul, deseori unic, al trăirii sale.

Pentru Muzeul București a fost un model, un îndemn pentru atingerea devotațiunii profesionale. A publicat mult și foarte bine despre Evul mediu tîrziu bucureștean. Lucrările sale își vor menține utilitatea peste decenii fiind așternute pe baza unor izvoare sigure. Administrația urbană, toponimia bucureșteană redescoperită de el, fenomene sociale, personalități ale reședinței domnești și multe altele au constituit preocupările acestui harnic cercetător al istoriei Capitalei. Tot acest efort a fost răsplătit prin rangul de Membru de Onoare al Academiei Române, Paul I.Cernovodeanu fiind purtătorul celui mai înalt titlu științific prin care s-a apreciat competența profesională a unui membru al colectivului Muzeului București.

L-am cunoscut bine, m-am bucurat de îndrumarea sa, am discutat de multe ori în imperiul casei lui, știu că a trebuit să facă și unele compromisuri, pentru a rezista, dînd dovadă a fi un strălucit urmaș al stirpei lor ostășești și a încheiat trăirea pămînteană apoteotic. Istoria Bucureștilor îl înscrie printre corifeii istoriei acestei metropole românești. Și o merită din plin.